BAOU Education for All

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

શિક્ષણ તમારા ઘરના દ્વારે...

કુલપતિશ્રી
પ્રો. (ડૉ.) અમી ઉપાધ્યાય

ગુજરાત સરકારના ભગીરથ પ્રયાસો દ્વારા ૧૯૯૪માં રોપાયેલ બીજ આજે જ્ઞાનનું વટવૃક્ષ બનીને છેલ્લાં ૨૬ વર્ષથી જ્ઞાનરૂપી ફળ આપી રહ્યું છે. ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી (બીએઓયુ), અમદાવાદ શહેરમાં ખૂબ નાના ભવનમાં શરૂ થયેલી આ યુનિવર્સિટી આજે ભૌતિક સુવિધાઓ અને ટેકનોલોજીથી સુસજ્જ અત્યાધુનિક જ્યોતિર્મય પરિસરમાં કાર્યરત છે, તે સમગ્ર ગુજરાતમાં દૂરવર્તી શિક્ષણ આપતી એકમાત્ર સંસ્થા છે. જેનો ઉચ્ચશિક્ષણના પ્રચાર-પ્રસારમાં નોંધપાત્ર ફાળો રહ્યો છે. સરળ સુવ્યવસ્થા સાથે વયમર્યાદા તથા સમય વગેરેના બંધનોથી મુક્ત આ યુનિવર્સિટીએ ગુજરાતનાં જ્ઞાનપિપાસુઓના જીવનમાં નોંધપાત્ર ફાળો આપ્યો છે. આ યુનિવર્સિટી વ્યાવસાયિક ડિપ્લોમા, સર્ટિફિકેટ, અંડર ગ્રેજ્યુએટ, પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ અને પીએચ.ડી. જેવાં ૭૦થી વધુ અભ્યાસક્રમોની તક આપે છે. આ સાથે શહેરી અને ગ્રામીણ વિસ્તારોને આવરી લેતા ગુજરાતભરના સંખ્યાબંધ જિલ્લાઓમાં ૨૫૦ કરતાં પણ વધુ અભ્યાસકેન્દ્રો છેવાડાના ગામડા સુધી કાર્યરત છે. સમાજના પ્રત્યેક વર્ગને શિક્ષણની સમાન તક આપી 'સૌ ભણે, સુખ લણે!'ના સૂત્રને ચરિતાર્થ કરીને આ યુનિવર્સિટીએ ભારતરત્ન ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરજીને એક ઉચિત અંજલિ આપી છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ એવું દૃઢપણે માનતા હતા કે કોઈ પણ સમાજનો વિકાસ તે સમાજની મહિલાઓના વિકાસ પર નિર્ભર છે. ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીમાં મહિલાઓના અધ્યયનને પ્રોત્સાહન આપવા વિશિષ્ટ અભ્યાસક્રમો છે અને ઓછી ફીથી ભણવાની વ્યવસ્થા પણ છે. યુનિવર્સિટી દ્વારા પ્રત્યેક અભ્યાસક્રમનું નવીનીકરણ કરવામાં આવ્યું છે અને અનેક ઉપયોગી અને અદ્યતન અભ્યાસક્રમો અને વિશેષ નવા ઓનલાઈન અભ્યાસક્રમો પણ શરૂ કરવામાં આવ્યા છે, જે ગુજરાતભરના વિદ્યાર્થીઓ માટે નવી તકો પૂરી પાડશે અને આજના પડકારો માટે સુસજ્જ બનાવશે. યુનિવર્સિટીએ પોતાના પરિસરમાં પણ વિદ્યાર્થીઓ માટે અભ્યાસકેન્દ્ર શરૂ કર્યા છે, જ્યાં વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યક્ષ પરામર્શનનો લાભ મેળવી રહ્યા છે. યુનિવર્સિટી દ્વારા વિશિષ્ટ-દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે 'સ્પેશ્યલ લર્નર સેન્ટર' શરૂ કર્યું છે, જે એક આગવો પ્રકલ્પ છે.

ભારતરત્ન ડૉ. બી. આર. આંબેડકરજીનો ધ્યેય હંમેશાં સમાજના ઉત્થાનનો હતો. ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી હંમેશાં આ લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે રચનાત્મક પગલાં લેતી રહી છે. યુનિવર્સિટી 'આત્મ નિર્ભય ભારત' થકી નીચલા સમુદાયોને સાચા અર્થમાં આત્મનિર્ભર, શૈક્ષણિક, આર્થિક અને સામાજિક રીતે ઉપર લાવવા પ્રયત્ન કરી રહી છે. યુનિવર્સિટી માટે શિક્ષણ એ સમાજમાં સકારાત્મક પરિવર્તન લાવવાનું એક માધ્યમ છે, તે માટે યુનિવર્સિટીએ અલગ- અલગ સંસ્થાઓ સાથે એમઓયુ (MOU) કર્યા છે, જે સમાજના વંચિત વર્ગના અને ઉત્થાન માટે કાર્ય કરે છે. આ ઉપરાંત, આ યુનિવર્સિટીના નેજા હેઠળ 'સમરસતા ચેર' સ્થાપવાનું સાહસ કરાયું છે, તેનું ઉદ્ઘાટન માનનીય વડાપ્રધાનના હસ્તે કરવામાં આવેલ. યુનિવર્સિટીએ સમાજમાં મહિલા પરિવર્તનકર્તાઓ, જેમ કે મહિલા પોલીસ અને રાજ્યના મહિલા સરપંચો સુધી પહોંચવા નિષ્ઠાપૂર્વક પ્રયાસો કર્યા છે, તેમની તાલીમ માટે વિશિષ્ટ અભ્યાસક્રમો શરૂ કર્યા છે. માનનીય વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્ર મોદીજીએ નવું ભારત બનાવવાનું વિઝન આપ્યું છે અને ભારતીય સ્વતંત્રતાની ૭૫મી વર્ષગાંઠની ઉજવણી પ્રસંગે યુનિવર્સિટી 'ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ' નામનો સર્ટિફિકેટ કોર્સ રજૂ કરવાની પ્રક્રિયામાં છે. આજના સમયની જરૂરિયાતો અને માંગણીઓ મુજબ યુનિવર્સિટીએ ચોક્કસપણે પ્રયત્નો કર્યા છે અને સમાજને સકારાત્મક પરિણામો આપ્યાં છે. ૧૯૯૪માં તેની સ્થાપના થઈ ત્યારથી છેલ્લાં બે વર્ષોમાં યુનિવર્સિટીમાં કુલ પ્રવેશની મહત્તમ સંખ્યા જોવા મળી છે, મહિલાઓના પ્રવેશમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો છે. શિષ્યવૃત્તિના લાભાર્થીઓની સંખ્યામાં પણ વધારો થયો છે અને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦ની માર્ગદર્શિકા મુજબ ૧૫થી વધુ નવા, જરૂરિયાત આધારિત અને વ્યાવસાયિક અભ્યાસક્રમો શરૂ કરાયા છે.

આ યુનિવર્સિટીએ સમગ્ર અભ્યાસક્રમોની ડિજિટલ સામગ્રી તૈયાર કરવા માટે યુનિવર્સિટીના ચૈતન્ય સ્ટુડિયોનો શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ કર્યો છે. સમગ્ર રાજ્યના વિદ્યાર્થીઓને ડિજિટલ માધ્યમો થકી અભ્યાસ સામગ્રી, વિડિયો પ્રવચનો અને અન્ય તમામ સંબંધિત અપડેટ્સ અને માહિતી પ્રદાન કરીએ છીએ. યુનિવર્સિટી સમાજમાં સકારાત્મક પરિવર્તન લાવવા અને 'એજ્યુકેશન ફોર ઓલ'ના લક્ષ્યાંકને પ્રાપ્ત કરવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ રહી છે. યુનિવર્સિટી સોશિયલ મીડિયા જેવાં માધ્યમો સાથે મોબાઈલ એપનો પણ ઉપયોગ કરી દરેક સંભવ માધ્યમ દ્વારા ગુજરાતના દરેક ખૂણે, દરેક જનસમૂહ તથા દરેક વયજૂથ સુધી શિક્ષણ પહોંચાડવા અથાગ પ્રયાસો કરી રહી છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિ.ના પ્રશંસા પામેલા પ્રયાસો

માનનીય કુલપતિ, પ્રો. (ડૉ.) અમી ઉપાધ્યાયના નેતૃત્વમાં ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીએ વિવિધ શૈક્ષણિક, સામાજિક અને વહીવટી ક્ષેત્રમાં લક્ષ્યો હાંસલ કર્યા છે.

પ્રાદેશિક કેન્દ્રો : કચ્છ, પાટણ, ભાવનગર, સુરત અને રાજકોટ વગેરે ખાતે ૦૬ પ્રાદેશિક કેન્દ્રોની સ્થાપના કરવામાં આવી છે, જેની દેખરેખ યુનિવર્સિટીના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે જેથી નજીકના જિલ્લાના વિદ્યાર્થીઓ માટે કામગીરીમાં સરળતા અને સુવિધા મળી રહે.

'અત્રી'- વિશેષ લર્નર સપોર્ટ સેન્ટર : આ કેન્દ્ર જાતિ-કામદારો, ટ્રાન્સઝેન્ડર, HIV/એઈડ્સ સકારાત્મક વ્યક્તિઓ, શારીરિક વિકલાંગ વ્યક્તિઓ અને અન્ય સીમાંત સમુદાયોના શિક્ષણ માટે કાર્ય કરે છે.

'ગુરુકુળ' - મોડેલ લર્નર અધ્યયન કેન્દ્ર : આ કેન્દ્ર યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં સ્થિત એક મોડેલ અભ્યાસકેન્દ્ર છે. 'ગુરુકુળ' અધ્યયન કેન્દ્રની શરૂઆતમાં જ વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં ૧૦૦૦થી વધુ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ.

ગુજરાતની મહિલા સરપંચોની તાલીમ અંગેનો કાર્યક્રમ: મહિલાઓના શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપવા અને મહિલા સરપંચોને સશક્ત બનાવવા માટેના એક તાલીમી કાર્યક્રમ 'શિક્ષણ, સમાજ, સામર્થ્યઃ સમન્વય' (શિક્ષણ, સમાજ, ક્ષમતા : એકીકરણ)ની પહેલ કરવામાં આવી. યુનિવર્સિટીના આ સાહસ માટે માનનીય વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીજીએ અભિનંદન સંદેશ આપ્યો. યુનિવર્સિટી પંચાયતી રાજમાં પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ શરૂ કરવાની તૈયારીમાં છે, જેથી મહિલા સરપંચોને તેમના અધિકાર અને ફરજોનું જ્ઞાન મળી શકે.

કોમનવેલ્થ ઓફ લર્નિંગ : ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીને ભારત દેશમાં કોમનવેલ્થ ઓફ લર્નિંગ, કેનેડાના 'કોમનવેલ્થ વાઈઝ વિમેન પ્રોજેક્ટ'ના ચેપ્ટર પાયોનીયર તરીકે પસંદ કરવામાં આવી છે. આ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત યુવાન છોકરીઓને પગભર કરવા અને મહિલાઓને સમર્થ બનાવવા માટેની કામગીરી કરવા આયોજન છે.

'ગાર્ગી - મહિલાઓના સર્વાંગી વિકાસ માટેનું કેન્દ્ર' : આ કેન્દ્ર યુનિવર્સિટીમાં મહિલાઓની વિદ્યાશાસ્ત્ર, વિસ્તરણ, રોજગાર અને શ્રેષ્ઠતા માટે સ્થાપવામાં આવ્યું છે. સેક્સ-વર્કર, ટ્રાન્સઝેન્ડર્સ, શારીરિક રીતે અપંગ, વિધવા, આદિજાતિ, ગ્રામીણ અને શહેરી મહિલાઓ આ કેન્દ્રમાં જોડાશે અને સકારાત્મક પરિવર્તનની સાક્ષી બનશે.

'દ્રોણાચાર્ય - ઈનોવેશન, સ્ટાર્ટઅપ અને એન્ટરપ્રિન્યોરશિપ સેન્ટર' : ગુજરાત સરકારની સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઈનોવેશન પોલિસી (એસએસઆઈપી) હેઠળ વિદ્યાર્થીઓમાં સ્ટાર્ટઅપ અને ઈનોવેશન વિશે જાગૃતિ લાવવા તેમજ નવીનતા અને સ્ટાર્ટઅપ ઈકોસિસ્ટમ વિકસાવવા યુનિવર્સિટીમાં આ કેન્દ્રની શરૂઆત કરવામાં આવી છે.

એક્સ્ટેન્શન એક્ટિવિટી સેલઃ આ સેલ ગુજરાતના શહેરી અને ગ્રામીણ પટ્ટાઓમાં વિવિધ વિસ્તરણ પ્રવૃત્તિઓ માટે સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમ કે ગામોને દત્તક લેવાં, જાગૃતિ અભિયાન, બાળકો- યુવાનો માટે જરૂરિયાત આધારિત પ્રોજેક્ટ્સ હાથ ધરવા.

એસ.સી., એસ.ટી. અને વિચરતી જનજાતિઃ યુનિવર્સિટીએ એક વિશિષ્ટ સંશોધન કેન્દ્ર સ્થાપ્યું છે, જ્યાં શિક્ષણ, સંશોધન અને વિસ્તરણ પ્રવૃત્તિઓ ખાસ કરીને તેમની જરૂરિયાતોને પૂરી કરવામાં આવશે.

સોશિયલ મીડિયા : શૈક્ષણિક હેતુ અને વિદ્યાર્થીઓની સરળતા માટે ફેસબુક, ટ્વિટર, યુટ્યુબ, વોટ્સએપ, ટેલિગ્રામ, જેવાં સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ પર નોંધપાત્ર ઉપસ્થિતિ.

યુનિવર્સિટી પરિચય

- સ્થાપનાઃ ગુજરાત રાજ્ય વિધાનસભાએ વર્ષ ૧૯૯૪માં 'ગુજરાત અધિનિયમ નં .૧૪' પસાર કર્યો અને આ યુનિવર્સિટીનો પાયો ૧૩, એપ્રિલ, ૧૯૯૪ના રોજ રોપાયો હતો.
- ગુજરાત રાજયની એક માત્ર ઓપન યુનિવર્સિટી
- સ્થાપનાની દૃષ્ટિએ ભારતમાં સાતમી સ્ટેટ ઓપન યુનિવર્સિટી
- અનોખી સુવિધાઃ યુનિવર્સિટી વય, જાતિ અને ભૌગોલિક સ્થાનની કોઈપણ સીમાઓ વિના ઓપન –ડિસ્ટન્સ અને ઓનલાઈન મોડ દ્વારા ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રદાન કરે છે.
- વર્તમાન કુલપતિશ્રી : પ્રો. (ડૉ.) અમી ઉપાધ્યાય
- અભ્યાસ કેન્દ્રોની કુલ સંખ્યા : ૨૫૪
- પ્રાદેશિક કેન્દ્રોની કુલ સંખ્યા : ૦૬
- કુલ સંખ્યા રજિસ્ટ્રેશન : આશરે ૮,૦૦,૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓ
- છેલ્લાં ત્રણ વર્ષના સક્રિય વિદ્યાર્થીઓની કુલ સંખ્યા : ૩,૮૭,૪૯૬ વિદ્યાર્થીઓ
- અભ્યાસક્રમોની કુલ સંખ્યા : પ્રમાણપત્ર, ડિપ્લોમા, અંડર ગ્રેજ્યુએટ, પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ અને સંશોધન અભ્યાસક્રમો - પીએચ. ડી. મળીને ૭૦ થી વધુ અભ્યાસક્રમો
- મુખ્ય મથક : 'જ્યોતિર્મય' પરિસર, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી, એસ. જી. હાઈવે, અમદાવાદ, ગુજરાત.

મહામારીમાં માનવતાવાદી નિર્ણય

કોવિડ – ૧૯ મહામારીમાં સમગ્ર વિશ્વ, રાષ્ટ્ર તથા રાજ્ય એક કપરી પરિસ્થિતિમાંથી પસાર થઈ રહ્યા છે, ત્યારે શિક્ષણની સાથે સાથે કેટલીક પોતાની સામાજિક જવાબદારીઓને ધ્યાનમાં રાખી યુનિવર્સિટીના માનનીય કુલપતિશ્રી પ્રો. (ડૉ.) અમી ઉપાધ્યાય અને સત્તા મંડળના સભ્યશ્રીઓ દ્વારા લેવાયેલ નિર્ણય અનુસાર આગામી પ્રવેશ સત્ર જે શરૂ થઈ રહ્યું છે, તેમાં કોવિડ – ૧૯ મહામારીમાં જેઓએ પોતાના માતા-પિતા ગુમાવ્યાં છે, તેવાં સંતાનોને વિનામૂલ્યે પ્રવેશ તથા જે મહિલાઓએ ઘર - પરિવારમાંથી રોજીરોટી કમાનાર પુરુષ તરીકે પતિ, પિતા કે દીકરો ગુમાવ્યા છે કે ઘરમાં કોઈ પણ રોજીરોટી કમાનાર વ્યક્તિ રહ્યું નથી તેવી માતા, દીકરીઓ યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસ કરી પગભર બની શકે તે માટે આવી માતા, દીકરીઓને વિનામૂલ્યે પ્રવેશ આપવાનો માનવતાવાદી નિર્ણય કરવામાં આવેલ છે. આ યુનિવર્સિટી ગૃહિણીઓ, નોકરી - વ્યવસાય કરતા લોકો અને ગુજરાતના વિદ્યાર્થીઓ માટે ભાર વગરનું અને જરૂરિયાત અનુસારના શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપીને ઉચ્ચ શિક્ષણની સીમાઓને સતત વધારતી રહે છે.

વિદ્યાર્થીઓને આકર્ષતી યુનિવર્સિટીની આધુનિક સુવિધાઓ

- 'એકલવ્ય' વિદ્યાર્થી સપોર્ટ પોર્ટલ, વિદ્યાર્થીઓ તેમની માહિતીને એક્સેસ કરવા અને જરૂરી દસ્તાવેજો ડાઉનલોડ કરવા માટેનું વન-સ્ટોપ ડેસ્ટિનેશન.
- યુનિવર્સિટી વિદ્યાર્થીઓની ચોક્કસ જરૂરિયાતોને સગવડ માટે ઓન-ડિમાન્ડ પ્રવેશ અને ઓન-ડિમાન્ડ પરીક્ષાઓ પ્રદાન કરે છે.
- યુનિવર્સિટી તેના વિદ્યાર્થીઓના ફાયદા માટે પરીક્ષામાં ભાષાની પસંદગીમાં રાહત આપે છે. એટલે કે, ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેજી.
- લેટરલ એન્ટ્રી અને ફ્લેક્સિબલ એક્ઝિટનો વિકલ્પ આપવામાં આવે છે.

- ચોઈસ આધારિત ક્રેડિટ સિસ્ટમનો અમલ
- શિક્ષણમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦ને પ્રાધાન્ય અને અમલીકરણ
- ભારતીય સેનાના શહીદોની પત્નીઓ અને બાળકો માટે વિનામૂલ્યે શિક્ષણ
- સેલ્ફ લર્નિંગ મટીરીયલ (પ્રિન્ટ અને ડિજિટલ)
- વંદે ગુજરાત-૧૬ ચેનલ (BAOUના શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો પ્રદર્શિત કરે છે ૨૪ X૭)
- સ્વાધ્યાય રેડિયો અને સ્વાધ્યાય ટેલિવિઝન
- પાંચ મોબાઈલ શૈક્ષણિક એપ્લિકેશન્સ
- ડિજિટલ અને કેશલેસ કેમ્પસ
- અત્યાધુનિક 'ચૈતન્ય સ્ટુડિયો'